

Левченко В.В. студент гр. 193м-22-1 ФАБЗУ

Наукові керівники: Рябчій В.А., доцент кафедри геодезії, Рябчій В.В., професор кафедри геодезії

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК МЕЛІОРАТИВНОЇ МЕРЕЖІ В СИНЕЛЬНИКІВСЬКОМУ РАЙОНІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На сьогодні доцільно неможливо визначити кількість меліорованих земель в Україні, адже більшість таких земель знаходиться в окупації саме на півдні нашої держави, де налічувались одні з найбільших меліоративних систем в Україні. Серед лідерів за кількістю меліорованих земель були Одеська, Миколаївська та Херсонська області. За офіційними даними станом на 2021 рік, згідно зі звітом Мінагрополітики [1], в Україні обліковувалось 5,48 млн. га меліорованих земель. Але у 2021 році фактично поливалось лише 525 тис. га, у 2022 році – 296 тис. га, а у 2023 році менше 100 тис. га [1].

Меліоративна мережа [2] – розміщений на землі та/або під землею цілісний технологічний комплекс об'єктів інженерної інфраструктури, що забезпечує забір або відведення води з точки водовиділу або в точці водовиділу для потреб водокористувачів.

Комплексно розглядати меліоративну мережу без їх загального значення буде некоректно, тому слід зазначити, що кожна меліоративна мережа входить до меліоративних систем, які в свою чергу поділяються на 3 види за їх значенням:

- меліоративна система загальнодержавного значення;
- міжгосподарська меліоративна система;
- внутрішньогосподарська меліоративна система.

Усі ці системи загалом різні не тільки за призначенням, а й за їх функціоналом, інженерною інфраструктурою та можливостями. Тож можна стверджувати що кожна меліоративна мережа є різною та відрізняється від інших, але є в них і дещо спільне – це проблеми пов'язані з їх використанням та юридичними правами на них. Можна виділити такі головні проблеми.

1. Значне порушення цілісності меліоративних систем.

Ця проблема виникла через розпаювання земель після колгоспів, включно з меліоративними системами, які знаходились на них. Через брак контролю за належною експлуатацією та охороною даних систем, відбувалися численні випадки розкрадання складових частин, які призначалися для здійснення меліорації на цих землях.

2. Невизначеність правового статусу меліоративних систем.

Загалом така проблема найбільше стосується меліоративних систем внутрішньогосподарського призначення. Суть цієї проблеми полягає в юридичній невизначеності права власності на такі системи, що призвело до значної кількості безхазяйних мереж. Як наслідок такої ситуації нерідко траплялась проблема №1.

3. Зношеність інженерної інфраструктури.

За часи незалежності нашої держави значного обслуговування та відновлення меліоративних систем не проводилося, а якщо й були такі випадки, то вони відбувалися на місцевому рівні та за власні кошти водокористувачів. Через таку довготривалу експлуатацію зношеність систем сягає близько 60% від їх загальної кількості.

4. Недостатнє фінансування.

Через брак коштів в держбюджеті та відсутність інвестицій в цей сектор більшість систем занепала. Без відповідного органу, який би контролював належне використання коштів які надходили ситуація була б дещо краще, але загальна картина не змінилася б.

5. Довготривале нераціональне використання систем.

Оскільки значний період часу, а це весь час існування України як незалежної

держави донедавна, меліоративні системи фактично не підлягали реєстрації через плутанину в законодавчих актах, їх використання не контролювалося. Це тягнуло за собою низку негативних наслідків, таких як необґрунтоване використання водних ресурсів, недотримання еколого-економічних обґрунтувань зрошення та дренажу, порушення екологічної ситуації, погіршення ґрунтів тощо.

З набуттям чинності у 2022 р. законів України «Про організацію водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель» і «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» ситуація з меліоративними системами та меліорацією починає виправлятися. Завдяки цим законодавчим актам стає можливе врегулювання правових відносин щодо меліоративних систем, їх відновлення та експлуатації.

Окреслимо загальні кроки для покращення ситуації з меліорацією:

1. Заохочення сільськогосподарських підприємств до створення ОВК з можливістю додаткового фінансування від держави та допомогою з отримання додаткових інвестицій для розвитку меліорації.

2. Створення відповідних органів та установ (можливо об'єднання вже існуючих), які будуть проводити нагляд та контроль за функціонуванням меліоративних систем. А також компетентних органів, які будуть займатися оцінкою зношеності меліоративних систем для подальшої обґрунтованої реконструкції.

3. Здійснення інвентаризації всіх наявних меліоративних систем (як діючих так і недіючих) та покладання їх на карту з геодезичної прив'язкою для створення картографічних матеріалів, а також розуміння поточної ситуації. Ця процедура повинна відбуватися на всіх рівнях починаючи з місцевого і до державного.

4. Створення чіткого порядку будівництва нових меліоративних систем та реконструкції старих, який буде відповідати вимогам будівельного законодавства.

5. Створення прозорої системи фінансування меліорації земель, залучення міжнародних інвестиційних фондів для розвитку меліорації.

Список використаних джерел:

1. Міністерство аграрної політики та продовольства України. «Огляд стану меліорації в Україні».

URL: <https://minagro.gov.ua/napryamki/melioraciya/oglyad-stanu-melioraciyi-v-ukrayini> (дата звернення: 16.11.2023).

2. Про меліорацію земель. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-14#n241> (дата звернення: 16.11.2023).